

Feministisk utrikespolitik och
arbetet för jämställdhet och alla
kvinnors och flickors rättigheter,
representation och resurser under
åren 2014–2021

RÄTTIGHETER. Sveriges feministiska utrikespolitik har bidragit till:

Intensifierat arbete för jämställdhet. Sverige har drivit på jämställdhetsarbetet på alla nivåer inklusive inom ramen för pandemiresponsen- och återuppbyggnaden. Flera länder har sedan 2014 följt Sveriges exempel och infört en feministisk utrikespolitik vilket lett till fler tydliga åtaganden och mer fördjupat arbete för jämställdhet. År 2021 samlade Sverige länderna för metodutbyte och samråd för än mer genomslag.

Ökat samarbete för jämställdhet. Stockholm- och Tunis-forumen om jämställdhet 2018 och 2019 byggdes på, och ledde till, samarbete över gränser och sektorer vilket beredde marken för Generation Equality-initiativet. Sverige har även etablerat, lett och bidragit till nätverk för jämställdhet på alla nivåer, vilket bland annat har lett till att den växande gruppen jämställdhetsambassadörer har börjat samarbeta.

Mer fokus på kvinnor, fred och säkerhet i FN:s säkerhetsråd. Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd åren 2017-2018 bidrog till att etablera en ny standard för arbetet för kvinnor, fred och säkerhet där alla mandat, liksom i princip all ordförandeuttalanden om krissituationer, fick referenser till agendan och där sexuellt och könsrelaterat våld infördes som enskilt kriterium för sanktioner. Vidare bjöds fler kvinnliga civilsamhällesrepresentanter in att informera rådet och under Sveriges ordförandeskap 2018 nåddes för första gången jämställdhet bland alla som informerades rådet.

Stärkt EU-arbete för jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet. Sverige har bidragit till mer ambitiösa mål för EU:s jämställdhetsarbete, inklusive genom *Gender Action Plan* 2021-2025 och pakten för den civila krishantering. Sverige har även medverkat till ett mer systematiskt arbetssätt genom att driva fram fler jämställdhetsrådgivarfunktioner såväl i Bryssel som i fält. Vidare har Sverige bidragit till ökat samarbete mellan likasinnade medlemsstater vilket har gjort det möjligt att försvara jämställdhetsspråk och fortsätta driva på arbetet.

Fler aktörers och länders stöd för SRHR. Sverige har bedrivit ett aktivt arbete för SRHR vilket har bidragit till en vidgad krets av likasinnade. Ett exempel är att Sverige år 2017 deltog i grundandet av She Decides-rörelsen som sedan dess har fortsatt att mobilisera aktörer. Ett annat exempel är att Sverige och Sydafrika i maj 2020 tog initiativ till ett uttalande för SRHR i pandemiresponsen som fick rekordstort stöd av 52 länder (varav 39 på ministernivå), varefter Sverige var drivande bakom att hela 82 länder anslöt till ett SRHR-uttalande vid generalförsamlingens högnivåmöte med anledning av 25-årsjubileumet av Pekingdeklarationen.

Stärkt EU-arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Sverige har varit pådrivande för att EU ska vara en stark aktör och röst för SRHR. Som ett led i

detta har Sverige bidragit till att SRHR har fått genomslag i flera strategiska processer och åtaganden som EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020-2024 och i EU:s **instrument för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete** (*Global Europe*) inom ramen för unionens långtidsbudget 2021–2027. SRHR är även, på förslag av bland annat Sverige, för första gången ett eget mål i EU:s *Gender Action Plan 2021-2025*.

Ett mer fördjupat och integrerat jämställdhetsarbete i OSSE. Sveriges ordförandeskap i OSSE 2021 prioriterar jämställdhet både riktat och som en integrerad del av organisationens ordinarie arbete och dess breda säkerhetsbegrepp. Som ett led i detta har OSSE-ordföranden utrikesminister Ann Linde inrättat ett internationellt referensråd för kvinnor, fred och säkerhet.

Ny lagstiftning i flera länder. Sverige har sedan 2014 arbetat för stärkt lagstiftning i ett 20-tal länder, ofta med inriktning på könsrelaterat våld, barnnäktenskap och/eller kvinnlig könsstympning. Sverige bidrar också till globala riktlinjer för att arbeta mot skolrelaterat könsrelaterat våld. Vidare samarbetar Sverige med länder som ser över sin sexköpslagstiftning. Irland, Nordirland, Frankrike och Israel har numera antagit en lagstiftning som motsvarar Sveriges och fler visar intresse. Sverige driver sedan 2019 på utvecklingen tillsammans med Frankrike utifrån ländernas diplomatiska överenskommelse om att samarbeta mot människohandel för sexuell exploatering.

Breddat arbete mot könsrelaterat våld i humanitära situationer. Som ordförande för initiativet *Call to Action on Protection from Gender Based Violence in Emergencies* 2016-2017 värvade Sverige 17 medlemmar som, med de övriga 50, gjorde 310 åtaganden som har bidragit till att stärka arbetet. År 2020 gjorde Sverige ytterligare åtaganden med fokus på att förebygga och reducera risken för sexuellt och könsrelaterat våld och utnyttjande i humanitära kriser. Sverige bidrar även med finansiellt stöd till bland annat *Women's Refugee Commissions* och *Interactions* arbete i frågan. Vidare har Sverige, tillsammans med en tvärregional grupp länder, tagit initiativ till en resolution i FN:s människorättsråd om kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna i humanitära situationer.

Tusentals nya barnmorskor per år i bland annat Afghanistan, Myanmar, Sydsudan, Zambia. Tack vare svensk finansiering har tusentals barnmorskor utbildats varje år vilket har lett till att miljontals kvinnor har kunnat föda med stöd av utbildad personal. Svensk finansiering har också bidragit till att barnmorskan som profession har stärkts. Genom nya arbetssätt, med mobila barnmorskor, har Sverige även kunnat bidra till fler assisterade födslar i områden med stort antal flyktingar.

Ökad kunskap för att kunna driva jämställdhet och kvinnors rättigheter. Sverige publicerar sedan början av 2000-talet rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i

länder där Sverige har permanent närvaro. Situationen för kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter är en viktig beståndsdel i rapporterna och har, med den feministiska utrikespolitiken, fått ytterligare fokus. Sverige har även initierat och finansierat riktade studier, såsom en studie om könsnormer och maskulinitet i Liberia och Afghanistan respektive om arbetstagares och arbetsgivares kännedom om lagstiftning mot våld i hemmet i Kina.

REPRESENTATION. Sveriges feministiska utrikespolitik har bidragit till:

Intensifierat arbete för kvinnors inflytande genom växelverkan med regeringens demokratiseringsarbete som vid sin halvtidsöversyn, år 2020, hade hunnit nå runt 1,7 miljoner människor med cirka 600 aktiviteter där cirka 35-40 procent berörde jämställdhet. Samspelet med satsningen har bland annat gett ännu fler möjligheter att peka på det krympande demokratiska utrymmets svåra konsekvenser för kvinnor, som ofta har civilsamhället som sin enda plattform för påverkan.

Framsteg för kvinnors politiska deltagande Sverige har sedan 2014 stött kvinnors deltagande i politiska processer och val i upp emot 20 länder. Sverige bidrog exempelvis till att Moldavien 2016 antog en lag som fastslår att minst 40 procent kvinnor ska finnas på valbar plats på partilistorna i samband med parlamentsval och Sveriges arbete bedöms ha bidragit till att andelen kvinnliga ledamöter i Somalias parlament ökade med 70 procent i valet 2016 och därmed nådde 24 procent.

Ökade möjligheter för kvinnor att delta i fredsarbete i till exempel Afghanistan, Colombia, Jemen, Mali, Sudan och Syrien genom bland annat finansiering av jämställdhetsexperter, stöd till genomförande av jämställdhetsåtaganden i fredsavtal, stöd till FN-medlars kontor i syfte att öka kvinnors deltagande och stöd till kvinnorrättsorganisationer. Genomförandet av Sveriges tredje nationella handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet har sedan 2016 inbegripit ett stort antal insatser i ett 30-tal länder inklusive Ukraina, Myanmar och Somalia. Omfattande arbete med utbildnings- och kapacitetsstärkande insatser har genomförts för både civila och militära aktörer, både internt inom deltagande myndigheterna och externt gentemot partners.

Nätverk av kvinnliga fredsmedlare. Sverige etablerade 2015 ett medlingsnätverk för kvinnor vilket sedan dess har bidragit till att stärka kvinnors inflytande i fredsprocesser och öka medvetenheten om betydelsen av kvinnors meningsfulla deltagande för hållbar fred. Medlemmarna har anlitats flitigt i möten om dialog och medling liksom om kvinnor, fred och säkerhetsagendan i en rad kontexter inklusive Afghanistan, Mali, Sudan och OSSE-regionen. Nätverket har även inspirerat och stöttat framväxten av liknande nätverk i Afrika, Medelhavsregionen, Mellanöstern och Sydostasien och står i kontakt med nätverk som är under framväxt i Latinamerika.

Stärkt jämställdhetsperspektiv inom nedrustning och ickespridning. Sverige har arbetat både multilateralt och lokalt, inklusive genom att stötta jämställdhetsintegreringen av arbetet mot spridning av små och lätta vapen i Latinamerika och på västra Balkan. Som ett av få länder bidrar Sverige också till fonden *Saving Lives Entity* vars tydliga jämställdhetsperspektiv bidrar till ökad jämställdhetsintegrering av kampen mot olovliga vapenflöden globalt. Sverige lyfter även kvinnors aktörskap inför och under ickespridningsfördragets kommande översynskonferens, inklusive genom Stockholmsinitiativet för kärnvapennedrustning.

Ökad representationen av kvinnor på Wikipedia. År 2018 tog Sverige, i samarbete med Wikimedia och lokala partners, ett globalt initiativ för att bidra till ett mer jämställt internet. Sedan dess har *WikiGap* fått fäste i ett 60-tal länder och resulterat i över 50 000 redigerade artiklar på över 30 språk och med över hundra miljoner visningar. *WikiGap* har även inspirerat till liknande satsningar, som UNESCOs *#Wiki4Women*.

Mer fokus på flickors situation och aktörskap. Sverige har bedrivit ett aktivt arbete mot den diskriminering som begränsar flickor genom att bland annat bekämpa barnäktenskap, kvinnlig könsstympning och ojämsättad tillgång till allt från utbildning till arv. Sverige har också främjat, lyft fram och tagit intryck av flickors aktörskap. Ett exempel är att ett tjugotal svenska ambassader, från Oslo till Zimbabwe, har låtit flickor fungera som ambassadörer för en dag, som del i satsningen *#GirlsTakeover*.

Stärkta kvinnliga ledare och entreprenörer i MENA-regionen. Sverige initierade år 2017 ledarskapsprogrammet *SHELeads* för kvinnliga näringslivsledare och entreprenörer i Saudiarabien, utökade år 2019 programmet till att även omfatta Förenade Arabemiraten och har, parallellt, fortsatt att driva *SheEntrepreneurs* i Algeriet, Egypten, Iran, Jordanien, Libanon, Marocko, Palestina, Tunisien.

Fördjupad kunskap om att öka kvinnors representation. Sverige har bland annat finansierat studier om hur kvinnors politiska deltagande i Demokratiska republiken Kongo ser ut och kan ökas, vilket har påverkat det lokala arbetet och bidragit till att UN Women nu genomför ”*Gender Coach*”-program för politiska partier i landet.

RESURSER. Sveriges feministiska utrikespolitik har bidragit till:

Miljardstöd för det globala arbetet för kvinnors och flickors rättigheter. Sverige är en av de största givarna till såväl FN:s befolkningsfond, UNFPA, som FN:s organ för jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt, UN Women. År 2020 mottog UNFPA 1,3 miljarder kronor och UN Women 682,9 miljoner kronor i svenskt stöd.

Starkt fokus på jämställdhet i Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete. Jämställdhet är huvudsyfte för cirka 20 procent av det bilaterala utvecklingssamarbetet och delsyfte för ytterligare 70 procent. Därmed är cirka 90 procent av det bilaterala utvecklingssamarbetet fokuserat på att uppnå resultat för jämställdhet vilket befäster Sveriges ledarposition som givare till jämställdhet.

En miljard för jämställdhet med ny utvecklingsstrategi. Regeringen antog 2018 Sveriges första globala strategi för jämställdhet och kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, med en volym på cirka en miljard kronor under fem år och med fokus på normer, kvinnorättsorganisationer- och försvarare, könsrelaterat våld och kunskap. Uppföljningen visar att strategin har gett mervärde och möjliggjort strategiska stöd.

Ökade resurser för jämställdhet i EU:s utvecklingssamarbete. Sverige har drivit på för dedikerade resurser för jämställdhet inom ramen för förhandlingarna om EU:s utrikesinstrument (*Global Europe*). Med hjälp av en likasinnadkrets har Sverige fått genomslag för en öronmärkning för jämställdhetsintegrering på 85 procent av vilka minst 5 procent ska ha jämställdhet och kvinnors inflytande som främsta mål. Sverige har även haft framgång i fråga om SRHR som för första gången inkluderats i den juridiskt bindande delen av texten.

Stärkt arbete för jämställdhet på det handelspolitiska området. Sverige har finansierat utvecklingen av verktyg för att analysera handelspolitiska åtgärders effekt på kvinnor och jämställdhet liksom framtagandet av en internationell standard (ISO) och definition av kvinnoägda företag. Sverige var också drivande bakom att WTO år 2017 antog sin första ministerdeklaration om handel och kvinnors ekonomiska egenmakt och har fortsatt att driva frågorna på alla nivåer. I WTO har det lett till att det 2020 bildades en informell arbetsgrupp för handel och jämställdhet och i EU har Sverige och likasinnade verkat för att EU-kommissionen ska ge ökat utrymme åt jämställdhetsperspektivet i sitt arbete, inklusive i den handelspolitiska översynen och pågående förhandlingar om frihandelsavtal med tredje länder.

Ökat fokus på kvinnors ekonomiska egenmakt inom OSSE. Sveriges ordförandeskap i OSSE 2021 har satt kvinnors ekonomiska egenmakt på agendan. Det har möjliggjort både riktade och integrerade diskussioner om hur de deltagande staterna kan motverka ekonomisk ojämställdhet i ett läge där pandemin har medfört vidgade klyftor men återuppbyggnaden efter krisen möjliggör reformer.

Stärkt jämställdhetsarbete i de globala klimat- och miljöfonderna. Sverige har varit spelat en central roll i att de multilaterala klimat- och miljöfonderna, som Gröna klimatfonden, Globala miljöfonden och Anpassningsfonden, har utvecklat styrning och stöd för jämställdhetsintegrering. Den Globala miljöfonden har till exempel antagit en uppdaterad jämställdhetspolicy (2017), en ny jämställdhetsstrategi och handlingsplan (2018) och en vägledning för integrering av jämställdhet i hela projektcykeln (2018). På

samma sätt har Sverige haft stort genomslag för stärkt jämställdhetsintegrering i Världsbankens klimatinvesteringsfonder (CIFs).

En systematisk satsning på jämställdhetsbudgetering både nationellt och internationellt. UD har stärkt jämställdhetsintegreringen av sin egen bidragshantering och verkat för jämställdhetsbudgetering som metod i såväl bilaterala samarbeten och dialoger (till exempel i Ukraina och Argentina) som multilateralt (bland annat i FN).

Ökade resurser till SRHR. Sveriges SRHR-bistånd har kontinuerligt ökat sedan 2015 och uppgick år 2020 till rekordhöga 3,2 miljarder kronor. Genom stöd till främst civilsamhälle och multilaterala organisationer bidrar Sverige till att tillhandahålla sexuella och reproduktiva tjänster, inklusive preventivmedel, i över 160 länder med störst fokus på Afrika. Sverige stödjer även 63 länder med rådgivning för att förbättra läroplaner och utbildningsmaterial i sex och samlevnad. Svenskt stöd i Afrika söder om Sahara har till exempel bidragit till att närmare 300 000 lärare och lärarstudenter har fått utbildning i sex och samlevnad vilket har lett till över 50 miljoner ungdomar har fått tillgång till sexualupplysning inklusive hur de skyddar sig mot tidig och oönskad graviditet. Kampanjer har också lanserats för att öka medvetenheten och kunskapen om sexuella och reproduktiva rättigheter. För religiösa ledare har metodstöd om SRHR, inklusive sex och samlevnad, tagits fram.

Tydligt stöd till kvinnorättsorganisationer och deras centrala arbete. Sverige bedriver ett systematiskt arbete för att öka stödet till kvinnorättsorganisationer och uppmuntra andra givare att göra detsamma. Sveriges utvecklingssamarbete bidrog enbart under år 2019 med 700 miljoner kronor i stöd till denna grupp aktörer.

Global satsning på ekonomisk jämställdhet. Sverige spelade en central roll i att ekonomisk jämställdhet blev tema för en av *Generation Equality*-initiativets globala koalitioner och därmed föremål för ökade insatser 2021-2025. Sverige ingår också som delad ledare för koalitionen vilket ökar möjligheterna att verka för sociala och ekonomiska reformer, en jämställd arbetsmarknad och en feministisk handelspolitik.

Ökad kunskap för att kunna driva jämställdhet och kvinnors resurser. Sverige har till exempel stött Världsbankens arbete med att analysera, betygsätta och följa upp 190 länders och ekonomiers lagstiftning och föreskrifter i relation till kvinnors ekonomiska möjligheter och inkludering. Sverige har även stött studier på landnivå, såsom i Mexiko där ambassaden och svenska företag har tagit fram en studie om jämställdheten på svenska företag i Mexiko för att på så sätt bidra till diskussion om, och arbete för, jämställdhet i arbetslivet.

